LUCKAN

HEI HEY HALLÅ!

En inspirationshandbok för tvåspråkig familjecaféverksamhet

Hallå!

Att redan från tidig ålder få tillgång till mer än ett språk är en värdefull möjlighet. Barn som deltar i ett tvåspråkigt familjecafé kan upptäcka nya ord och uttryck omking sig.

Den här handboken ger dig tips och inspiration till tvåspråkig familjecaféverksamhet på svenska kombinerat med finska eller engelska. Barn tillsammans med vuxna introduceras till ett annat språk genom konst och kultur, lek, sång och rörelse.

Materialet grundar sig på Luckans olika verksamheters erfarenheter och tips för hur ett familjecafé kan fungera. Därtill presenteras olika metoder i samarbete med sakkunninga.

Innehåll

Inför starten	4
Kommunikation och språk	4
Kommunikationsstöd	7
Verkstäder på två språk	14
Ordäventyret	16
Sagostund	18
Sjung och dansa	19
Rytm och rörelse	20
Rim och ramsor	22
Gissa rätt	23
Ut på tur	24
Färglek med bär	28
Bokstavsalias	30
Temadag	31
Utvärdering	32

Inför starten

Börja med att slå fast familjecaféets två huvudspråk, samt definiera målgruppen och deltagarnas behov. För att kunna starta ett familjecafé behövs ett lämpligt utrymme att vara på. Det är viktigt att det inte finns några säkerhetsrisker där ni är, som till exempel möbler som kan välta omkull över barnen eller kontakter som de kan stoppa fingrarna i. Försök göra utrymmet så hemtrevligt och lättillgängligt som möjligt. Deltagarna, både vuxna och barn, ska känna sig trygga och välkomna och det ska vara möjligt att komma till platsen med barnvagn. Det ska också finnas en plats där man kan byta blöjor på barnen och gärna också en mikrovågsugn att värma mat i.

Information

Var tydlig i din marknadsföring. Fundera noggrant över hur och via vilka kanaler du bäst når ut till föräldrar med info om familjecaféet. Fundera över vilka språk som marknadsföringen bör göras på. Informera om att familjecaféet är gratis eller inte och om det serveras något under träffarna. Meddela om familjecaféet är en öppen eller sluten grupp och om deltagarna behöver anmäla sig på förhand. Meddela i marknadsföringen vem som är kontaktperson och presentera eventuella gäster som bokats in för att leda verkstäder under familjecaféet.

Skapa egna rutiner

Fundera på hur du vill välkomna deltagarna till familjecaféet. Goda erfarenheter av samspel behövs för att ett barn ska börja kommunicera aktivt och på eget initiativ. Det är viktigt att involvera alla i programmen, både vuxna och barn.

Fundera på hur och i vilka sammanhang familjecaféets båda språk ska jämlikt användas. Att använda flera språk i ett sammanhang kan ta mera tid men genom att skapa rutiner är det enklare att smidigt använda familjecaféets båda språk tillsammans. En presentationsrunda och en enkel fråga är exempel på ett roligt sätt att lära sig varandras namn. Det kan också vara bra att ha en återkommande tvåspråkig välkomst- och avslutningsrutin för att öva och repetera några enkla ord och fraser på båda språken. Som uppvärmning kan man till exempel börja med att fråga om dagens väder, gå igenom vilken dag och månad det är eller tillsammans räkna upp vilka alla färger som deltagarna har på sig den dagen. Under mellanmålen kan ni tillsammans öva enkla fraser på det andra språket; ”Kan jag få saft/ Saisinko mehua”, ”Tack/Kiitos”, ”Varsågod/Ole hyvä”.

Kommunikation och språk

Att delta i olika sociala sammanhang skapar en god grund för språkutvecklingen. Genom att introducera olika slag av uttrycksformer, skapas möjligheter för barnet att förbättra språket.

Handbokens tvåspråkiga familjecafékoncept är inspirerat av olika arbetsmetoder och verktyg. Familjecaféet kan öppna dörrar till nya vänskaper och gemensamt lärande av varandras språk. Som ledare för ett familjecafé kan du uppmuntra de vuxna att fortsätta dialogen utanför familjecaféet eller att transspråka mer hemma. I följande avsnitt presenteras transspråkande, tandeminlärning, olika sätt att kommunicera och lära sig av varandra. Anpassa och tipsa om de metoder som känns bäst för ert familjecafé.

Illustrationer

I denna handbok finns 4 nordiska konstverk skapade av Linda Bondestam. I Luckans materialbank på **barnkultur.luckan.fi** finns konstverken med tillhörande pedagogiska material att ladda ner. Materialet har skapats inom projektet Barnens rätt på jorden här i Norden och uppmärksammar förutom Norden även barnets rättigheter.

Svenska kulturfonden
Nordiska ministerrådet

Transspråkande

Människor har i alla tider använt sig av olika språkliga resurser för att förstå och göra sig förstådda i möten med andra. Transspråkande (translanguaging på engelska) innebär att man ser på flerspråkighet som en resurs och bejakar språklig mångfald.

Ofta ser vi på språk som isolerade separata system: svenska är ett språk, finska ett annat och engelska ett tredje. Transspråkande innebär att man löser upp dessa gränser och utnyttjar alla sina språkliga resurser i en lärandeprocess eller kommunikationssituation. Också olika uttryckssätt som till exempel kroppsspråk och bilder kompletterar det verbala språket och kan användas som stöd i kommunikationen.

Att utnyttja de språkliga resurser som finns tillgängliga i jakten på nya ord och uttryckssätt innebär att en person som lär sig ett nytt språk inte behöver ge avkall på tidigare språk utan tvärtom får en möjlighet att använda dem. Det skapar positiva attityder till det nya språket, större förståelse för språks uppbyggnad och stärker samtidigt en persons språkliga och kulturella identitet. Alla får en möjlighet att känna sig delaktiga och betydelsefulla. Modet och intresset att våga pröva sig fram växer och stärker därmed språkutvecklingen. Uppmuntra därför barn och vuxna till alla typer av kommunikation!

Tandeminlärning och familjecaféverksamhet

Tandeminlärning är traditionellt ett pararbete mellan två människor med olika modersmål som vill lära sig varandras språk. Lärandet sker via diskussioner, hälften av tiden talar deltagarna det ena språket och under andra hälften det andra språket. Personerna i ett tandempar fungerar alltså turvis som experter på sitt eget modersmål. Deltagarnas mod att prata det andra inhemska språket ökar då man inte fokuserar på fel utan i stället på stimulerande samtal och ömsesidigt lärande. Ömsesidighet och självstyrning är två viktiga principer i tandeminlärning. Ömsesidighet betyder i praktiken att man satsar lika mycket tid och energi på båda språken. Självstyrning betyder att paren själva styr den egna inlärningen, definierar sina mål och hur de vill nå dem. Personerna bestämmer sinsemellan hurdant stöd de önskar av sin partner.

Under det tvåspråkiga familjecaféet får deltagarna prova på hur det är att använda två språk turvis och lära sig av varandra. Presentera gärna tandeminlärning som koncept.
Mer info om tandeminlärning här: **fintandem.fi**

För att delta i tandem behöver man inte kunna förklara språkets grammatik eller ha några speciella kunskaper i modersmålet. I stället fungerar paren som språkliga modeller för varandra och hjälper partnern om hen har svårt att uttrycka sig, korrigerar fel efter överenskommelse och ger varandra feedback. För att tandem ska fungera för paren måste båda behärska åtminstone grunderna i det andra språket.

Kommunikationsstöd

Kommunikationsstöd är praktiskt material som underlättar kommunikation, förståelse och inlärning i vardagen. Under familjecaféets verkstäder kan ni använda er av olika former av kommunikationsstöd för att stimulera och stödja språkutvecklingen hos barnen. Kommunikation är viktigt för den allmänna utvecklingen. Genom att kommunicera med småbarn med hjälp av tecken, bilder, gester, mimik och kroppsspråk förmedlas språket vidare på ett lättare sätt. Med hjälp av kroppskommunikation, tecken som stöd samt bild- och textbaserat kommunikationsstöd aktiveras flera sinnen, det går att både se och känna på ord.

Nya metoder och material utvecklas hela tiden. Det finns flera olika sidor på nätet du kan använda för att skapa eget stödmaterial och för att få mer information. Några exempel på sidor för mer information om olika kommunikationsstöd och lektips är bland annat **folkhalsan.fi/akk** och **papunet.net**. Om du är intresserad av att lära dig mer om tillgänglighet kan du besöka Luckans webbsida **tillgangligt.fi**. På webbsidan finns information och korta videon med konkreta åtgärder för tillgänglighet. Där hittar du också kontaktuppgifter till organisationer som är specialiserade eller sakkunniga i mångfald och tillgänglighet och som du kan ta kontakt med ifall du har några frågor. I detta avsnitt presenteras kort några former av kommunikationsstöd som du kan använda dig av under familjecaféet för att stimulera språkinlärningen.

Alternativ och Kompletterande Kommunikation AKK

AKK är ett samlingsnamn för olika metoder som kompletterar eller ersätter talat språk. Vi har alla nytta av AKK i vissa situationer, några av oss har nytta av det i vissa miljöer, i vissa situationer eller bara med vissa personer. Medan några behöver AKK hela tiden och har det som sitt huvudsakliga kommunikationssätt. Användningen av olika former av AKK främjar kommunikationsutveckling och stimulerar språk- och talutveckling. AKK kan vara är tecken, bilder, foton, symboler, ord, kroppsspråk, gester och olika tekniska hjälpmedel. Barns kommunikativa motivation kan öka om omgivningen aktivt ger modell och använder AKK och ger stöd i kommunikationen i vardagen.

Tecken som stöd

Alla använder vi oss av kommunikationsstöd ibland. Vi gör det till exempel då vi gestikulerar och visar med kroppen vad vi menar eller när vi pekar och visar på olika föremål och bilder för att förtydliga vad vi talar om. Tecken som stöd eller TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) är en form av förenklat teckenspråk. Tecken stöder talet och består av enskilda tecken från teckenspråket. Att använda tecken som stöd tillsammans med tal är ett väldigt bra sätt att stödja den tidiga språkutvecklingen hos barn. Småbarn kan lära sig att kommunicera redan i tidig ålder med hjälp av tecken som är lättare att komma ihåg än ord och det ökar också koncentrationen. När man använder tecken som stöd så tecknar man de viktigaste orden i meningen, så kallade nyckelord. Ett tips för att komma igång med tecken är att välja ut “veckans tecken” och sätta upp dem på en anslagstavla för familjecaféets deltagare. Låt tecken bli en naturlig del i berättelser, sånger och lekar. Utnyttja till exempel tecken som stöd när ni läser eller sjunger tillsammans. Tecknen kräver mindre finmotorik än tal eftersom det är svårare att forma och uttala ord än att teckna dem.

Bildstöd

En bild kan fungera som minnesstöd för ord och begrepp. Till skillnad från ord kan en konkret bild lättare stanna kvar i minnet, och ge tid för språklig bearbetning och bidra till att stärka och stötta både förståelse och uttrycksförmåga. Bildstöd är ett visuellt stöd som kan ges i form av bland annat fotografier, tecknade bilder och modeller. Bildstöd ger möjlighet att uttrycka sig för dem som har begränsningar i sitt språk eller tal, och det är också lättare för den person som förklarar att med hjälp av bildstöd vara med tydlig och konkret. Att använda sig av bildstöd under familjecaféet skapar en visuell tillgänglighet och ger barnen stöd i leken, samspelet och i språkutvecklingen. Ett tips för att komma igång med bilder är att skapa ett eget bildschema till familjecaféet med bilder och nyckelord på svenska och finska som beskriver dagens innehåll, vad ni ska göra eller en kort utvärdering efter dagens program. Det blir lättare att våga tala och också att förstå vad den andra säger på det andra språket om man har bilder att associera till och använda som stöd.

Verkstäder på två språk

Handboken innehåller tio verkstäder, kort och lätt beskrivna. Det finns utrymme för att anpassa och omforma verkstäderna efter enskilda gruppers behov och önskemål.

Verkstäderna inspirerar bland annat till lek, pyssel och sång. Verkstäderna kan göra barnen nyfikna och positivt inställda till det andra inhemska språket redan i tidig ålder. Verkstädernas är utformade för att fungera på två språk som familjecaféet.

Verkstädernas beskrivningar är främst riktlinjer för hur man kan förverkliga olika program och teman. De kan med andra ord utföras enligt beskrivningarna eller användas som inspirationsmaterial. Tänk på att variera verkstäderna enligt barnens ålder, intressen, behov och förutsättningar. Det viktiga i ett tvåspråkigt familjecafé är att komma ihåg att planera programmet och innehållet så att båda språken ingår i alla aktiviteter.

Hur länge?

Anpassa aktiviteternas längd efter barnens ålder och intressen. Små barn har kortare koncentrationsspann, för barn under två år kan ett 15 minuters program räcka. För lite äldre barn kan aktiviteterna vara mellan 20 och 30 minuter. Resten av tiden umgås föräldrarna fritt sinsemellan medan barnen kan leka.

Material

Förbered dig väl genom att samla tillräckligt med material. Välj ut sånger, sagor, lekar och/eller ramsor som finns på familjecaféets båda språk och handbokens verkstäder eller ditt eget planerade program.

Luckan har samlat och skapat material som kan användas under familjecafétträffarna i en egen materialbank. En del av verkstäderna som presenteras i denna handbok förutsätter material från Luckans materialbank eller mindre införskaffningar. Vid varje verkstad finns mer anvisningar.

Luckans materialbank: **barnkultur.luckan.fi/materialbank**

Bibliotek har böcker och material på flera språk. Det finns också mycket tvåspråkigt material på nätet som du kan inspireras av och utnyttja i verksamheten. Några andra exempel på saker och material som kan användas vid flera olika tillfällen är bland annat rytminstrument (som ni kan göra själva), ett färggrant skynke för sagostunder och mjuka kuddar och filtar att sitta på. Såpbubblor kan vara roligt för småbarn. Som tips; laminera utprintat bild- och textmaterial så håller det längre och är lätthanterligt.

Ordäventyret

Under detta ordäventyr får barn tillsammans med vuxna para ihop ord och bild. De vuxna läser upp ord på två språk som hör ihop med en bild och barnen får visa på bilden var de tror att orden hör hemma. Verkstadens illustrationer är från i utställningen “Barnens rätt på jorden här i Norden”. Illustrationerna finns med i handboken men också att printa ut tillsammans med ordlistor i Luckans materialbank.

Förberedelser

Det finns totalt fyra olika illustrationer med ordlistor på svenska, finska och engelska. Varje illustration har en egen ordlista med åtta ord som går ihop med bilden. Printa ut materialet och klipp ut orden till enskilda lappar. Ni behöver häftmassa för att kunna sätta fast orden på bilderna. Papper och sax kan vara bra att ha framme ifall deltagarna vill skapa egna ord till bilden.

Gör så här

Dela ut bilderna med de tillhörande orden på familjecaféets båda språk. Blanda alla lappar så att språken blandas innan du delar ut dem. Uppgiften kan göras av barn och vuxna parvis eller i mindre grupper. Be sedan de vuxna läsa upp orden som står i lapparna, en åt gången, till sitt barn eller sin grupp. De vuxnas roll är att uppmuntra barnen till att peka på bilden där ordet passar in. Till exempel om ordet på en lapp är “hund” eller “koira” ska barnet söka fram en hund på bilden. Barnet sätter sedan fast ordet där det passar in på bilden. Be de vuxna gå igenom orden med barnen så att de får höra orden flera gånger på båda språken. Ifall något ord blev på fel ställe flyttar ni dem rätt tillsammans. Efter att ni gått igenom alla ord kan du uppmuntra deltagarna till att göra egna ord till bilderna.

Sagostund

Högläsning kan skapa gemenskap mellan barn och vuxna och utökar barnens ordförråd. Att läsa högt för barn kan stärka språkkänslan och stimulera läsintresset.

Förberedelser
Skaffa tvillingböcker till familjecaféet. Man talar om begreppet tvillingböcker då man har två exemplar av böcker på olika språk. Välj en saga som du läser till barnen på familjecaféets båda språk. Bekanta dig innan träffen med berättelsen och plocka ihop föremål som du under sagostunden kan använda dig av som rekvisita. Olika leksaker och föremål stärker barns förståelse och hjälper dem att koncentrera sig på att lyssna.

Gör så här
Läs sagan först på ena språket och sedan på andra, eller läs varannan sida på familjecaféets ena språk och sedan på det andra. Stanna upp i sagan och reflektera tillsammans med barnen med stöd av rekvisita. Gör dem delaktiga i berättelsen och berättandet genom att ställa frågor till dem under och efter sagostunden. Med äldre barn kan du diskutera berättelsens tema och budskap för att förstärka läsupplevelsen. Efter sagostunden kan rekvisitan finnas kvar för fri lek.

Sjung och dansa

Öva och lyft fram familjecaféets båda språk genom sång, musik och dans. Genom att sjunga sånger på ett lekfullt kan barnen lära sig nya ord. Flera barnsånger går att sjunga på flera språk och inkluderar dans med beskrivande rörelser som kan stöda inlärningen av nya språk.

Förberedelser
Sök på förhand fram de sånger som du vill sjunga med barnen. Hitta på olika rörelser och gester till orden i sångerna och/eller använd tecken som stöd. Ett klassiskt exempel är sången “Imse vimse spindel” då man med fingrar och gester visar hur spindeln klättrar upp, hur regnet faller och solen kommer upp igen. Med lite äldre barn kan ni sjunga sånger som “Huvud, axlar, knä och tå” med tillhörande rörelser.

Gör så här
Sjung först på svenska och sedan på familjecaféets andra språk. Använd kroppsspråk och rörelser som passar in med orden och rytmen. Fråga ifall någon deltagare vill dela med sig sin favoritsång.

Rytm och rörelse

Använd rytm, ljud och rörelse för att lära ut nya ord. Bekanta er också med vad instrument heter på olika språk.

Förberedelser
Införskaffa eller låna instrument till familjecaféet. Ni kan också skapa egna instrument på plats. Det går lätt att göra egna maracas av till exempel tomma yoghurtburkar som man dekorerar och fyller med ärter. Med hjälp av kroppen kan man också skapa ljud ifall man inte har instrument till förfogande.

Fundera på förhand över roliga meningar att säga med hjälp av rytmer och rörelse, vilka också innehåller enkla ord att lära sig. Till exempel kan ni i rytm klappa med händerna och tillsammans sammans säga ”klappa med händerna”, alternativt stampa med fötterna eller knacka på huvudet. Översätt meningarna på förhand.

Gör så här
Sitt i en cirkel och dela ut ett instrument till alla. Som ledare väljer du rytm som alla sedan skall försöka följa med sitt eget instrument. Säg en mening och låt alla deltagare säga efter. Börja exempelvis med att säga en mening svenska och upprepa därefter på familjecaféets andra språk. Efter en stund kan du låta barnen och vuxna föreslå egna meningar för hela gruppen.

I Luckans materialbank finns videomaterial med **kul och kultur** som kan du inspireras av.

Ut på tur

Gå ut på tur och upptäck olika föremål i nya miljöer. Utflykten kan ske var som helst, utnyttja naturen och lokala ställen som till exempel bibliotek. Det blir en rolig “sök och hitta lek” för barnen och de lär sig samtidigt nya ord. Vad är till exempel en kotte, sten eller bokhylla på det andra språket?

Förberedelser
Besök och välj ut olika föremål som man kan hitta i den miljö som du valt att besöka under familjecaféet. Informera om tidpunkt och plats för gruppen i god tid och påminn deltagarna om att klä sig efter väder och vind. Sammanställ en lista med ord på föremål som man kan se eller plocka från platsen. Skriv hälften av orden på svenska och andra hälften på familjecaféets andra språk.

Gör så här
Samla gruppen och uppmuntra deltagarna att bilda par eller mindre grupper med någon som pratar ett annat språk. Ge hela gruppen i uppgift att vandra omkring för att hitta och titta på intressanta föremål. Ge med dem listan eller uppmana dem till att hitta och översätta orden till det andra språket. Du kan också uppmana dem till att göra en helt egen lista under öveningen. Ge gruppen en ny tid för att samlas igen på samma ställe. Deltagarna kan plocka med sig olika föremål, till exempel barr, en sten och löv från skogen. Påminn barn som vuxna om att endast plocka upp sådant som ligger löst i naturen, bryt till exempel inte loss kvistar från friska träd. Ifall ni besöker ett ställe var man inte kan plocka med sig saker, kan deltagarna skriva ner, fotografera eller memorera intressanta föremål och detaljer som färger.

Då tiden gått ut samlas alla på mötesplatsen igen. Alla får turvist berätta för varandra vad de har hittat eller tittat på. Tillsammans går ni igenom vad föremålen heter på familjecaféets två språk. Ifall deltagarna kan andra språk, uppmuntra dem till att berätta vad föremålen heter också på de språken. Som ledare kan du samla in material och bilder från dagen, för att göra ett sammanfattande kollage eller en samling av deltagarnas hittegods. Under följande träff kan ni repetera orden tillsammans.

Rim och ramsor

Språklekar kan vara nyttiga då man lär sig nya språk. I familjecaféet kan du bygga på språket genom att rimma och göra rörelser till. Att tramsa och ramsa tillsammans är både roligt och skapar gemenskap.

Förberedelser
Välj på förhand ut ca tio dikter och ramsor på familjecaféets båda språk. Det kan vara allt från traditionella fingerramsor till nyskrivna dikter som man gör roliga rörelser till. Printa ut texterna du valt så att alla föräldrar har en egen kopia. Fundera över rörelser som är lätta att göra och olika föremål eller andra inslag som du kan ta med under ramsorna, till exempel kramdjur, såpbubblor eller leksaker.

Gör så här
Sätt er tillsammans i en ring och läs sedan tillsammans upp varje dikt eller ramsa flera gånger och på familjecaféets båda språk. Tempot är lugnt och det ska finnas utrymme för småprat mellan dikterna. Ni kan börja med ett lugnare tempo för att sedan gradvis ta med rörelser och föremål medan ni läser. Mot slutet kan ni stiga upp och läsa några verser stående för att göra stora rörelser. Avsluta stunden av rim, ramsor och lek genom att läsa en lugnare dikt eller ramsa medan du som ledare blåser såpbubblor.

På **luelapselle.fi/sv** finns rim och ramsor på svenska och finska.
På **ordkonst.fi** kan du ta del av olika tips och ordkonstövningar.

Gissa rätt

Gissa rätt är ett bildförklaringsspel med bilder som föreställer olika djur. Färdiga bildkort finns i Luckans materialbank att printa ut och som uppslag i denna handbok på sida 26-27.

Förberedelser
Printa och klipp ut bilderna. Printa en version för hela gruppen eller flera versioner om deltagare spelar i mindre grupper.

Gör så här
Leken går ut på att en person försöker imitera djuret som finns på kortet med hjälp av läten och gester, medan alla andra försöker gissa sig till vilket djur det är frågan om. Efteråt kan ni tillsammans resonera kring hur djuret låter beroende på vilket språk man använder och vad djuret heter på familjecaféets båda språk.

Bildkorten kan också användas för att spela memory. Printa ut två exemplar av varje bild och laminera dem. Du kan skriva djurets namn på svenska på det ena kortets baksida och på familjecaféets andra språk på det andra. Gå sedan igenom vad djuren på korten heter både på båda språken och också på andra ifall deltagarna kan många språk. Spela sedan memory med orden synliga uppåt och bilderna dolda. Barnen och de vuxna kan försöka komma ihåg eller gissa vilka ord som hör ihop. Rätt par visar sig då man vänder på korten.

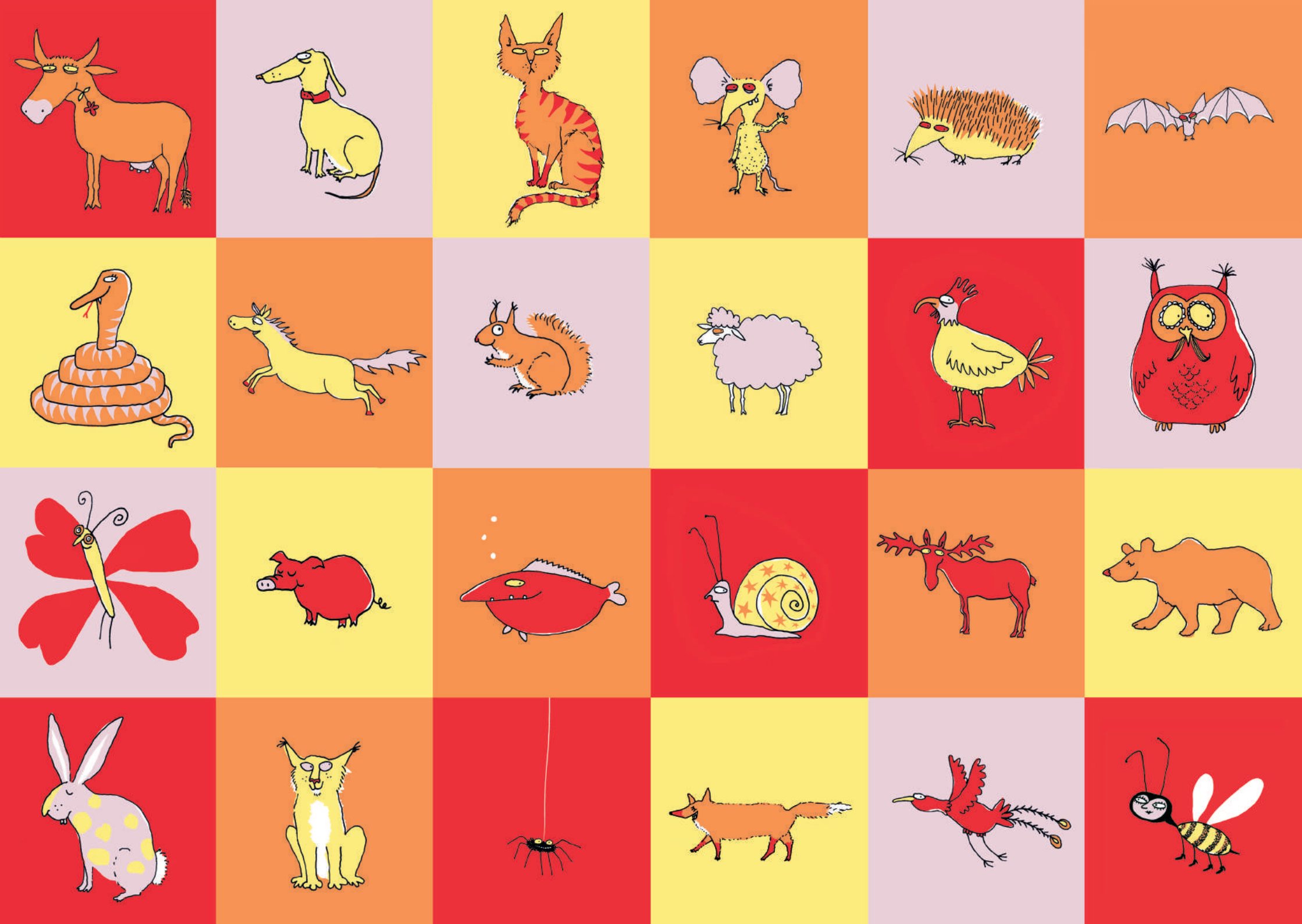

Färglek med bär

Under denna verkstad får barn bekanta sig med olika färger och måla ett konstverk med bär. En illustration som kan användas som färgläggningsbild finns i denna handbok på sida 30-31 och i Luckans materialbank.

Förberedelser
Planera och införskaffa de färger och bär som ska användas under verkstaden. Bär som kan användas som färg är bland annat blåbär och hallon. Bärkrämer fungerar även bra och finns i olika färger. Allt som används under verkstaden ska vara säkert och ätbart. Redskap och material skall vara rena för att det ska vara tryggt för barnet att smaka på färgerna. Kolla upp om det finns eventuella allergier på förhand och meddela deltagarna om att barnen ska ha lätta plagg på sig som de får klottra ner och rena kläder att byta till efteråt.

Gör så här
Printa ut illustrationerna på stort tjockt papper med bra absorberingsförmåga. Sätt gärna stark kartong under pappret så håller pappret bättre och tejpa fast illustrationen så det blir lättare för barnen att måla. Skydda golvet eller bordet med ett underlag vid behov.

Alla deltagare behöver ett eget exemplar av färgläggningsbilden. Diskutera tillsammans med deltagarna vad olika färger heter. Fråga till exempel vilken färg himlen eller trädet har, och uppmana alla att peka på sin favoritfärg. Fråga om de kan hitta en fjäril, fågel, en spindel och ett moln. Upprepa svaren på familjecaféets båda språk och låt gruppen berätta om de kan säga färger på andra språk.

Då färgerna diskuterats klart lägg fram bär för att måla. Alla deltagare behöver egna bär och bärkrämer nära till hands. Uppmana dem sedan att färga bildens fjärilar, måla regn under molnet, färglägga blommorna och måla nya blad till trädet. Ett annat alternativ är att låta barnen måla fritt eller endast be dem färglägga vita områden.

Övningen kan även göras utan bär med kritor, vattenfärg eller dylikt.

Illustrationer

Färläggningsbilden för färglek med bär och illustrationer av djur i denna handbok är skapade av Linda Bondestam.

Materialet kan laddas ner i
Luckans materialbank på **barnkultur.luckan.fi**

Svenska kulturfonden

Bokstavsalias

Denna verkstads syfte är att öka intresset för bokstäver på ett lekfullt sätt. Genom leken övar barnen på att känna igen bokstävernas utseende.

Förberedelser
Printa ut två exemplar av alfabetets alla bokstäver på ett papper. Alfabetet finns att ladda ner från Luckan materialbank. Klipp sedan ut alla bokstäverna var för sig. Bokstäverna ska vara ganska stora och får gärna vara färgglada. Sprid ut hälften av bokstavslapparna omkring i rummet så att de är synliga på olika höjder. Barnen får sedan den andra hälften av de identiska bokstavslapparna och får som uppgift att söka fram paret till bokstaven de fått.

Gör så här
Efter att alla bokstäver har hittats kan ledaren tillsammans med barnen fundera på vad de olika bokstäverna heter och hur de låter. Till exempel bokstaven heter A och låter /a/ och bokstaven K låter /k/. Fundera över hur bokstäver låter olika beroende på om man säger dem på svenska eller ett annat språk. Låt barnen och föräldrarna spontant komma på ord som börjar på de bokstäver som ni arbetar med. Med äldre barn kan du som ledare bilda ord av bokstäverna och sedan försöka läsa orden. Ord är roliga att skapa också om de inte skulle betyda något!

Temadag

Som avslutning på terminen kan ni ordna en gemensam temadag. Låt barnen på förhand fundera på ett tema. För att hjälpa dem kan de vuxna komma överens om olika förslag som barnen sedan kan välja mellan. Låt årstiden och aktuella högtider inspirera er! Välj ut element och ord att öva under temadagen. Använd de övningar som deltagarna uppskattat mest på nytt sätt, anknutet till temat.

Utvärdering

Att samla respons från deltagarna och att utvärdera programmet är viktigt för att kunna utveckla och förbättra verksamheten. Alla deltagare, både vuxna och barn, ska inkluderas i utvärderingen. Genom att samla feedback från familjerna och göra dem delaktiga utvecklar ni verksamheten tillsammans.

För att samla konkret feedback kan du be de vuxna svara på enkäter med korta och enkla frågor om dagens program; vad fungerade bra och mindre bra, egna kommentarer?

Utvärderingen för barnen kan se annorlunda ut än den för de vuxna. De vuxna kan känna igen barnens reaktioner, kroppsspråk och uppförande och kan därmed hjälpa till med utvärderingen. Du kan använda bildstöd i utvärdering med småbarn och uppmuntra föräldrar att utvärdera tillsammans med sina barn. Fundera på hur frågorna till barnen kan formuleras på bästa sätt. Barn är benägna att svara vad de tror att de vuxna vill höra. Genom att till exempel fråga “vad” istället för “varför” kan man få fler och mer nyanserade svar från barnen. Följer man noga med märker man på barnen vad de tycker om verkstäderna och programmen.

Anteckningar

Tips

På **svenskfinland.fi** kan du läsa om Svenskfinland och det svenska i Finland på finska, engelska och svenska

Handboken

Denna handbok har skapats av Luckan i samarbete med Folkhälsans sakkunniga inom AKK, teckenspråkshandledare Sandra Westerholm, planeringsansvarig lärare på Helsingfors Arbis och Vasa medborgarinstitut Alma (Vasa Arbis).

Handboken har skapats med understöd av Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr och Svenska Kulturfonden. Handboken har utveklas inom Svenska kulturfondens strategiska program Hallå!. Inom det strategiska programmet under 2018-2021 förverkligades flera projekt som främjar lusten och förmågan att kommunicera. På svenska. Ja suomeksi. I Finland.

Luckan är ett finlandssvenskt informations- och kulturcenter. Det finns 11 Luckan i Finland. Luckan erbjuder informations- och kulturverksamhet liksom specifika aktiviteter för barn, unga och invandrare. Mer info på luckan.fi